

**PROJEKT TEATR XXI WIEKU.
EAST MEETS WEST – WEST MEETS EAST
ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE**

I. CEL PROJEKTU

Odnotowanie istotnych przemian, jakie teatrowi europejskiemu przyniosło ostatnie dziesięciolecie i zbadanie relacji tych przemian do tradycji teatralnej XX wieku. Ocena ich znaczenia dla aktualnej kondycji teatru i dla jego perspektyw. Porównanie praktyk teatralnych z obszarów Wschodniej i Zachodniej Europy. Odpowiedź na pytanie o miejsce Polski na teatralnej mapie Europy.

Szczegółowe cele projektu:

- 1.** Określenie i ocena przemian we współczesnych praktykach scenicznych pod wpływem różnic w sferze rozumienia i percepcji rzeczywistości (np. przejścia od modelu linearno-sukcesywnego do symultanicznego i wieloperspektywicznego), a także z uwagi na wiele innych najnowszych zjawisk determinujących specyfikę współczesnego teatru, m.in.: odwrotu od tradycyjnych form dzieła teatralnego (kariery post-dramatu i performansu), ekspansji teatru politycznego, nowych form angażowania widza, usuwania granic między sztuką wysoką i popularną, ingerencji mediów i czynników technologicznych, pojawienia się nowych stylów odbioru dzieła teatralnego, oraz całego kompleksu przemian cywilizacyjno-kulturowych właściwych dla fazy postmodernistycznej i post-postmodernistycznej.
- 2.** Ocena wartości tych przemian w kontekście dwudziestowiecznych tradycji teatralnych i próba prognozowania ich wpływu na przyszłość teatru.
- 3.** Odpowiedź na pytanie, czy przemiany te w takim samym stopniu dotyczą obu wymienionych obszarów (Wschodniej i Zachodniej Europy), czy też da się tutaj dostrzec jakieś różnice, spowodowane odmiennymi kontekstami kulturowymi, odrębnymi tradycjami teatralnymi lub inną dynamiką przemian historycznych, społecznych, cywilizacyjnych i politycznych. A więc - czy w chwili obecnej istnieją osobne języki/"światy" teatralne Wschodu i Zachodu Europy, czy też -

również w sferze teatru - znajdujemy się w „globalnej wiosce”, w której wszelkie różnice i odmienności kodów estetycznych i kulturowych zostały dawno zatarte. Ustalenie, jakie miejsce zajmuje w tym złożonym kompleksie przemian teatr polski – czy jest obszarem ich transferu i przewartościowywania, czy też swego rodzaju „diasporą”, oporną na wpływy zewnętrzne.

4. Określenie, czy w obu wymienionych obszarach geograficznych i kulturowych, a także w Polsce istnieją analogiczne linie podziału w sferze życia teatralnego (np. teatr tradycyjny i nowoczesny, teatr politycznie zaangażowany i politycznie obojętny, teatr „młodych” i teatr „starych”, teatr artystyczny i popularny itp.).

5. Wielostronna i wielokierunkowa wymiana doświadczeń oraz nawiązanie współpracy.

Zawartość merytoryczna projektu została podzielona na trzy grupy tematyczne:

- 1. Tekst w teatrze XXI wieku**
- 2. Sztuka aktorska XXI wieku**
- 3. Przestrzeń sceniczna współczesnego teatru**

II. ZAGADNIENIA SZCZEGÓŁOWE

1. Tekst w teatrze XXI wieku

Temat kluczowy: Tekst, zdarzenie i odpowiedzialność.

- aktualny status tekstu dramatycznego w teatrze (ewolucja formalna: dramat – postdramat – performans, konfliktowość czy współwystępowanie form?);
- wpływ przemian formalnych i strukturalnych na tekst dramatu (konsekwencje dezintegracji tradycyjnej struktury dramatycznej (epizacji i dyskursywizacji dramatu, rozbijania tradycyjnej struktury dramatycznej itp.);
- wpływ tzw. estetyki performatywności na tekst sceniczny (tekst i zdarzenie czy tekst vs. zdarzenie? Tekst jako partytura w zdarzeniu teatralnym, najnowsze zjawisko „zanikania tekstu”, funkcja tekstu wobec aleatoryzmu itp.);
- znaczenie technik „recyclingu” i „re-writingu” dla współczesnego dramatu;
- przemiany formalne i strukturalne najnowszego dramatu wobec horyzontu oczekiwań publiczności (renesans „klasycznego” tekstu teatralnego i *piece bién*

- faite* jako przeciwwaga dla destrukcji tradycyjnych form dramatycznych - psychospołeczne i kulturowe przyczyny tego zjawiska);
- dramat, postdramat, performans a komunikacja z widzem (funkcja tekstu i zdarzenia teatralnego w relacji z widzem, strategie wytwarzania wspólnoty twórców i publiczności teatralnej, konflikty stylów odbioru, nowe sposoby angażowania widza, interaktywność tekstu teatralnego - wady i zalety tej tendencji itp.);
 - rola tekstu i zdarzenia teatralnego w najnowszym teatrze politycznym;
 - polityczność teatru a forma dramatu (ewolucja strategii polityczności: tekst aluzyjny, zaangażowany i angażujący);
 - kwestia odpowiedzialności we współczesnym teatrze (co znaczy - dzisiaj - odpowiedzialność przekazu i formy tekstu teatralnego?).

2. Sztuka aktorska XXI wieku.

Temat kluczowy: Przemiany funkcji aktora wobec ekspansji teatru politycznego i performansu

- aktor w czasach najnowszych wobec tradycji - próba określenia specyfiki fenomenu aktorstwa „tradycyjnego” i „nowoczesnego” (kontrowersyjny problem zasadności takiego podziału);
- relacja aktor - widz dawniej i dziś: dystans sceniczny i „kultura obnażania”, problem granic obsceniczności i ich zacierania;
- wpływ performance’u i performatywności na techniki gry aktorskiej (przejście od „acting” do „not-acting”), nowe formy działania scenicznego;
- ciało i płeć aktora jako obszar eksperymentu scenicznego;
- polityczne i etyczne aspekty transformacji aktorskiej i strategii aktywizacji publiczności;
- kariera widowisk typu „stand up” - społeczno-kulturowe przyczyny tego zjawiska;
- kształcenie aktora wobec przemian dzisiejszego teatru;
- synkretyzm technik wyrazu scenicznego jako wyzwanie dla współczesnego aktora;
- porównanie sposobów kształcenia aktora w uczelniach artystycznych Europy Wschodniej i Zachodniej.

3. Przestrzeń sceniczna współczesnego teatru

Temat kluczowy: wpływ technik multimedialnych na praktyki sceniczne w teatrze XXI wieku

- scena w najnowszym teatrze – zasada „czwartej ściany” i jej likwidacja;

- scena konwencjonalna i aneksja przestrzeni pozascenicznych/pozateatralnych we współczesnym widowisku teatralnym;
- kreacja- dokumentalność- symulacja;
- tradycyjna scenografia wobec aktualnych eksperymentów scenograficznych (minimalizm, „pusta scena”, „teatr światła”, „teatr kinematograficzny”, „teatr konkretny”, przestrzeń „sztuki” i „życia” itp);
- nowe media w teatrze - jako inspiracja i jako integralny składnik spektaklu, multimedialność współczesnego widowiska teatralnego - jej znaczenie i przyczyny kulturowo-cywilizacyjne;
- techniki hologramowe
- nowe technologie w praktykach scenicznych i ich wpływ na percepcję odbiorcy;
- teatr jako synteza sztuk - dawniej i dziś;
- spektakl teatralny jako wydarzenie multimedialne;
- współczesny teatr totalny - jego tradycje, najnowsze przemiany i miejsce w dzisiejszej kulturze.

II. PARTNERZY

Projekt zakłada współpracę Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie z dziewięcioma teatrami z Europy Wschodniej i Zachodniej. Gotowość do realizacji Projektu (w formie Umów) zgłosiły następujące Teatry:

1. Piccolo Teatro di Milano (Mediolan, Włochy)
2. La Rose de Ventes (Villaneuve d'Ascq, Codex, Francja)
3. Svandovo Divadlo (Praga, Republika Czeska)
4. Moskiewski Teatr Sovremennik (Moskwa, Rosja)
5. Lwowski Akademicki Teatr Woskresinnia (Lwów, Ukraina)
6. Państwowy Teatr im. Wachtangowa (Moskwa, Rosja)
7. Kijowski Akademicki Teatr Młody (Kijów, Ukraina)
8. Państwowy Młody Teatr Litwy (Wilno, Litwa)
9. Volksbühne (Berlin, Niemcy)

Zakładany jest czynny udział wszystkich partnerów w wymienionych formach aktywności (po **trzy osoby** z każdego ośrodka - w **sumie: 27 osób**).

III. FORMY AKTYWNOŚCI

Projekt przewiduje następujące formy aktywności:

1. **Konferencje** (dotyczące wszystkich trzech wymienionych tematów);

2. **Warsztaty** (związane z dwoma tematami: „Tekst w teatrze XXI wieku”, „Aktor w teatrze XXI wieku”, po dwa warsztaty dotyczące zagadnień szczegółowych każdego tematu);
3. **Wyjazdy studyjne** (kilkudniowe wizyty w teatrach partnerskich, dotyczące dwóch wymienionych tematów: „Tekst w teatrze XXI wieku”, „Sztuka aktorska XXI wieku”);
4. **Wydanie publikacji książkowej**, podsumowującej efekty konferencji, warsztatów i wyjazdów do teatrów partnerskich.

IV. UCZESTNICZY

1. Konferencje:

2 ekspertów (1 polski i 1 zagraniczny) + 3 moderatorów (polskich) + autorzy wystąpień (z teatrów partnerskich i Teatru im. Juliusza Słowackiego - 10) + gospodarze (**w sumie: 30 osób** + uczestnicy dyskusji zaproszeni na każdą z trzech konferencji – przedstawiciele prasy teatralnej, dziennikarze, ważne postaci życia teatralnego, studenci szkół teatralnych i innych).

2. Warsztaty:

dwa warsztaty pod hasłem „Tekst w teatrze XXI wieku” - jeden prowadzony przez wybranego twórcę polskiego i jeden - przez twórcę zagranicznego i dwa warsztaty pod hasłem „Sztuka aktorska XXI wieku” - jeden prowadzony przez wybranego twórcę polskiego i jeden przez twórcę zagranicznego (**w sumie: 4 osoby**).

3. Wyjazdy studyjne:

- dotyczące tematu „Tekst w teatrze XXI wieku” - po 5 osób, odbywających kilkudniowe wizyty w teatrach:

Teatr Sowremennik (Moskwa), Volksbühne (Berlin).

W sumie: 10 osób

- dotyczące tematu „Sztuka aktorska XXI wieku” - po 5 osób, odbywających kilkudniowe staże w teatrach:

Piccolo Teatro di Milano (Mediolan), Teatr im Wachtangowa (Moskwa)

W sumie: 10 osób

V. HARMONOGRAM IMPREZ

1. TEKST W TEATRZE XXI WIEKU

- 1-3 grudnia 2011** Warsztaty dramaturgiczne (3 dni)
5-7 grudnia 2011 Warsztaty dramaturgiczne (3 dni)
- 12-14 grudnia 2011** Konferencja „Tekst w teatrze XXI wieku” w foyer Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie
- Luty-kwiecień 2012** Zajęcia studyjne w wybranych teatrach

2. AKTOR W TEATRZE XXI WIEKU

- 14-16 maja 2012** Warsztaty aktorskie na Scenie „Miniatura” (6 dni)
17-19 maja 2012 Warsztaty aktorskie na Scenie „Miniatura” (6 dni)
- 24-26 maja 2012** Konferencja „Sztuka aktorska XXI wieku” w foyer Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie
- Luty-kwiecień 2012** Zajęcia studyjne w wybranych teatrach.

3. PRZESTRZEŃ SCENICZNA WSPÓŁCZESNEGO TEATRU

- 13-15 września** Konferencja „Przestrzeń sceniczna współczesnego teatru” w foyer Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie.
- Luty lub kwiecień 2013** Promocja książki